

ATLAS VAN

INDONESIË

Een cultuurgeschiedenis van het eilandenrijk

Francine Brinkgreve

OP REIS MET DE CHINESE VOORoudERS

Een Chinees voorouderaltaar uit Indonesië in Nederland

Al eeuwen geleden emigreerden Chinese handelaren naar Indonesië. Sommigen van hen vestigden zich er voorgoed. Hun cultuur, die zowel Chinese als Indonesische elementen bevat, wordt Peranakan genoemd. Sinds het begin van de twintigste eeuw nam de sociale bovenlaag van de Chinezen ook tradities en gebruiken van de stedelijke elite in het voormalige Nederlands-Indië over. Na de Indonesische onafhankelijkheid en na de val van president Sukarno emigreerde een deel van deze Chinese families naar Nederland.

Zo ook de familie Kan, die nauw gerelateerd is aan de families Han en Tan. Van Sioe Yao Kan (1948-2022) en zijn zuster Gie Tjin Kan (1949) heeft het Wereldmuseum Leiden een collectie bijzondere voorwerpen ontvangen, die een goed beeld geven van deze Peranakan cultuur.

Zo nam de familie Kan uit Jakarta hun prachtige, rijkversierde voorouderaltaar mee naar Nederland, want ook in hun

nieuwe vaderland moesten bij belangrijke feestdagen, zoals Chinees Oud- en Nieuwjaar, de voorouders herdacht kunnen worden met een uitgebreide offermaaltijd. Van de belangrijkste voorouders waren bij het altaar foto's en schilderijen opgehangen, en hun voorouder- of zielentabletten stonden in het altaarhuis, het belangrijkste gedeelte van het altaar. Dit zijn houten plankjes waarop hun namen, hun nakomelingen en hun geboorte- en sterfdata staan

vermeld. Het voornaamste zielentablet is van Jo Heng Nio, de derde vrouw van de stamvader van de familie Kan, Kan Keng Tiong (1791-1987). Zij leefde van 1827 tot 1900 en zij was de bet-overgrootmoeder van Sioe Yao en Gie Tjin Kan. Zij was een zeer zelfstandige vrouw, die na haar huwelijk in 1848 haar eigen naam hield, en een eigen bedrijf bezat waarmee zij een groot vermogen opbouwde. ■

▼
Het zielentablet van Jo Heng Nio is gemaakt door haar kleinzoon Hok Hoei Kan, de grootvader van Sioe Yao en Gie Tjin Kan, die in de koloniale periode het eerste Chinese lid van de Volksraad was.

▼ Twee overgrootvaders, Han Oen Lee (1856–1893) en Tan Goan Piau (1835–1889) vervulden een bestuurlijke functie in de kolonie, als respectievelijk Luitenant en Kapitein der Chinezen (hoofd van de Chinese gemeenschap) in Bekasi en Buitenzorg op Java.

▲ Tan Goan Piau ontving als blijk van waardering van de gouverneur-generaal een prachtig zilveren bord dat vroeger op het altaar voor de offermaaltijd werd gebruikt. Ook alle andere voorwerpen die op het altaar zijn gebruikt door de familie werden aan het museum geschonken, bijvoorbeeld een offervat, onderdeel van een tinnen altaarset met emaille versieringen en achterglasschilderingen, en kristallen dekselvazen gebruikt als olielamp, met houder voor olie.

▼ Drie grote panelen maken deel uit van het voorouderaltaar.

Op deze panelen zijn een aantal teksten aangebracht: De tekst 德音承啓千年遠 (De yin chengqi qiannian yuan), betekent: *Het begin van deugdzaam roem voor duizend jaren*. De tekst 利澤源流百世長 (Li ze yuanliu baishi chang), betekent: *De bron van voordelige gunsten voor honderd generaties*. De tekst 瞻望 (Zhanwang), betekent *Ver vooruitzien*.

Door deze bijzondere schenking aan het museum hebben Sioe Yao Kan en Gie Tjin Kan, die beiden geen nakomelingen hebben, inderdaad ver vooruit gezien, want de namen van hun Chinese voorouders, die een belangrijke rol speelden in Indonesië, blijven nu in Nederland bewaard. Collectie Wereldmuseum (objecten), foto links Francine Brinkgreve

